

Social- og Indenrigsministeriet
Kontor for Familier
2015-6196 / lth
29. september 2015

UDKAST

Resumé af

Haagerkonvention af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn

1. Indledning

Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen) trådte i kraft i forhold til Danmark i 2011 i forbindelse med ikrafttrædelsen af lov nr. 434 af 8. maj 2006 om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen.

Ved tiltrædelsen af konventionen tog Danmark forbehold for, at den ikke skulle gælde for Grønland, jf. pkt. 3.

Grønlands Selvstyre har anmodet om, at der gennemføres en generel ajourføring af den familieretlige lovgivning for Grønland. Som et led i ajourføringen sættes Haagerbørnebeskyttelseskonventionsloven¹ og konventionen i kraft for Grønland.

2. Konventionen

2.1. Formål og anvendelsesområde (kapitel I)

Haagerbørnebeskyttelseskonventionen har til formål at styrke beskyttelsen af et barns person eller formue i internationale situationer, herunder sikre, at børn med tilknytning til flere lande er ligeså effektivt beskyttede som børn, der kun har tilknytning til ét land. Konventionen finder anvendelse på følgende sagsområder:

- Forældreansvar (forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.).
- Værgemål.
- Anbringelse af børn uden for hjemmet.

På disse sagsområder indeholder konventionen navnlig regler om følgende:

- International kompetence.
- Lovvalg – fastlæggelse af hvilken lov der skal anvendes ved afgørelsen af sager, der er omfattet af konventionen.

¹ Se særskilt resumé.

- Fastlæggelse af efter hvilken lov forældreansvar ”efter loven” skal vurderes.
- Anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser (beskyttelsesforanstaltninger).
- Samarbejde mellem myndighederne i de kontraherende stater gennem centralmyndigheder m.v.

Konventionen finder anvendelse på børn, der ikke er fyldt 18 år.

I artikel 4 præciseres det, at konventionen bl.a. ikke finder anvendelse på adoption, faderskab, underholdspligt samt barnets for- og efternavne.

2.2. Kompetence (kapitel II)

Udgangspunktet for konventionens regler om international kompetence er, at myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, har kompetence til at træffe foranstaltninger til beskyttelse af barnets person eller formue (artikel 5). Endvidere har myndighederne i den kontraherende stat, hvor flygtningebørn m.v. befinder sig, kompetencen til at træffe beskyttelsesforanstaltninger (artikel 6).

I tilfælde af ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse af et barn bevarer myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen, kompetencen. Dette gælder dog ikke, hvis barnet har fået sædvanligt opholdssted i en anden stat, og alle forældremyndighedsindehavere udtrykkeligt eller stiltiende har affundet sig med bortførelsen eller tilbageholdelsen (artikel 7).

Konventionen giver ikke parterne i en sag om beskyttelse af et barns person eller formue mulighed for at indgå aftale om kompetence, men kompetencen til at behandle en sådan sag kan i visse situationer overføres fra en kompetent myndighed i en kontraherende stat til en myndighed i en anden kontraherende stat (artikel 8 og 9).

I hastetilfælde har myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet befinder sig eller har formue, kompetence til at træffe alle nødvendige beskyttelsesforanstaltninger (artikel 7 og 11).

En myndighed i en kontraherende stat, der behandler en ægteskabssag (typisk en separations- eller skilsmisssag), kan i visse situationer træffe foranstaltninger til beskyttelse af ægtefællernes fælles barn, selvom barnet ikke har sædvanligt opholdssted i den pågældende stat (artikel 10). Dette forudsætter dog bl.a., at der er hjemmel hertil i national ret – hvilket der ikke er efter lovgivningen for Grønland.

2.3. Lovvalsregler (kapitel III)

De kontraherende staters myndigheder anvender ved afgørelsen af sager, der er omfattet af konventionen, som udgangspunkt loven i deres egen stat (artikel 15).

Tildeling eller ophør af forældreansvar som en følge af loven er undergivet loven i barnets sædvanlige opholdsstat, også selvom dette ikke er en kontraherende stat (artikel 16 og 20). Dette forældreansvar bevares, selvom barnet flytter til en anden stat. Anvendelsen af den udpegede lov kan kun afvises, hvis anvendelse af denne lov åbenbart ville stride mod grundlæggende retsprincipper under hensyntagen til barnets bedste (artikel 22).

2.4. Anerkendelse og fuldbyrdelse (kapitel IV)

En kontraherende stat skal anerkende foranstaltninger, der er omfattet af konventionen, og som er truffet i en anden kontraherende stat. En foranstaltning til beskyttelse af et barns person eller formue vil typisk være en afgørelse (artikel 23). Anerkendelse kan dog bl.a. afslås, hvis foranstaltningen er truffet af en myndighed, der ikke havde kompetence til at træffe foranstaltningen, foranstaltningen blev truffet, uden at barnet havde haft mulighed for at blive hørt, eller anerkendelsen åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den stat, som anmodningen rettes til, under hensyntagen til barnets bedste.

En foranstaltning, der efter artikel 23 skal anerkendes, skal erklæres eksigibel i en kontraherende stat med henblik på fuldbyrdelse i den pågældende stat, medmindre de ovennævnte betingelser for at afslå at anerkende foranstaltningen er opfyldt. Fuldbyrdelsen af en eksigibel foranstaltning sker efter loven i den anmodede stat (artikel 26 og 28).

2.5. Administrativt samarbejde (kapitel V)

De kontraherende stater skal udpege en centralmyndighed til at varetage de opgaver, som konventionen pålægger centralmyndighederne. Har staten flere selvstyrende territoriale enheder, kan der udpeges mere end én centralmyndighed (artikel 29). Centralmyndighederne samarbejder indbyrdes og fremmer samarbejdet mellem de kompetente myndigheder i deres respektive stater (artikel 30).

Centralmyndighederne skal endvidere fremme mindelige aftaler om beskyttelse af et barns person eller formue, yde bistand ved opklaringen af, hvor et barn befinder sig, når der er tegn på, at barnet har behov for beskyttelse, samt modtage og videresende anmodninger m.v. efter konventionen (artikel 31).

Som et led i dette administrative samarbejde indeholder konventionen regler om udveksling af oplysninger. Der må dog ikke udveksles oplysninger, hvis dette vil kunne bringe barnets person eller formue i fare eller udgøre en alvorlig trussel mod et af barnets familiemedlemmer. Udveksling af oplysninger er herudover undergivet national ret (artikel 34-37).

2.6. Almindelige og afsluttende bestemmelser (kapitel VI og VII)

Myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, eller hvor der er truffet en beskyttelsesforanstaltning, kan efter anmodning fra forældremyndighedsindehaveren m.v. udstede en attest, der angiver, i hvilken egenskab den pågældende har ret til at handle, og hvilke beføjelser der er tillagt den pågældende (artikel 40).

Konventionen finder kun anvendelse på foranstaltninger, der er truffet i en stat, efter at konventionen er trådt i kraft i forhold til den pågældende stat, og på anerkendelse og fuldbyrdelse af foranstaltninger, der er truffet efter dens ikrafttræden i forholdet mellem den stat, hvor foranstaltningen er truffet, og den stat, som anmodningen rettes til (artikel 53).

Konventionen er åben for undertegnelse af de stater, der var medlemmer af Haagerkonferencen om International Privatret på tidspunktet for dens 18. samling. Bestemmelsen indebærer, at disse stater umiddelbart kan tiltræde konventionen, hvorefter staterne er gensidigt forpligtede til at samarbejde

med hinanden efter konventionen (artikel 57). Konventionen kan herudover tiltrædes af ”enhver anden stat” (artikel 58). En sådan tiltrædelse får imidlertid alene virkning i forholdet mellem den tiltrædende stat og de kontraherende stater, som ikke har gjort indsigelse mod denne tiltrædelse inden seks måneder efter modtagelsen af depositarens meddelelse om tiltrædelsen (artikel 63, litra b).

3. Forbehold

Ved tiltrædelsen af konventionen erklærede Danmark i henhold til artikel 59, stk. 1, at konventionen ikke skal gælde for Grønland og Færøerne. Efter artikel 60, stk. 2, kan en stat til enhver tid tilbagekalde sådanne territoriale forbehold. I forbindelse med ikraftsættelsen af konventionen for Grønland vil det territoriale forbehold vedrørende Grønland blive tilbagekaldt.

Ved tiltrædelsen af konventionen gjorde Danmark i henhold til artikel 58, stk. 3, indsigelse mod Albaniens, Armeniens, Den Dominikanske Republiks, Ecuador og Ukraines tiltrædelse af konventionen.

4. Konventionssamarbejdet

Konventionen er i kraft mellem Danmark og følgende stater: Australien, Bulgarien, Cypern, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Irland, Kroatien, Letland, Litauen, Luxembourg, Malta, Marokko, Monaco, Montenegro, Nederlandene, Polen, Portugal, Rumænien, Rusland, Schweiz, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn, Uruguay og Østrig.

Ved ikrafttrædelse af konventionen for Grønland vil den finde anvendelse mellem Grønland og disse stater.

5. Ikraftsættelse

Konventionen vil blive sat i kraft for Grønland samtidig med anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen. Der henvises til resuméet af denne anordning.